

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

El pare Brown, un homenet monumental

PERFIL

L'OBRA DE GILBERT KEITH CHESTERTON (LONDRES, 1874 - 1936) ÉS TOT UN CONTINENT FORMAT PER UN CENTENAR DE TÍTOLS. 'ELS RELATS DEL PARE BROWN' ESTAN ARA REUNITES EN UN ÚNIC VOLUM. SÓN UNA PRIMÍCIA, EN CATALÀ

PERE ANTONI PONS

Més que no pas un escriptor o un intel·lectual, G.K. Chesterton és tot un continent literari. Les dimensions i la diversitat de la seva obra conviden a llegir-la, però sobretot a explorar-la. Autor d'un centenar de títols, va tocar tots els gèneres: el conte, el teatre, la novel·la, el periodisme d'opinió, la crítica de llibres i art, la biografia, les apologies de caràcter religiós... També va ser un polemista incansable –contra el capitalisme i el socialisme, a favor del cristianisme i de la justícia social–, amb una facilitat esbalaïdora per a l'estocada aforística, l'observació insòlita i tonificant, i el comentari ideològic ple de seny, sagacitat i malícia. “La tolerància és la virtut de l'home que no té conviccions”, va dir una vegada.

Un dels seus entusiastes més il·lustres, Jorge Luis Borges, que va agafar de Chesterton el gust per les paradoxes entre entremaliades i transcendents, va afirmar que “*su vastíssima obra no encierra ni una sola pàgina que no ofrezca una felicitat*”. Si això és cert, la publicació en un sol volum (de 938 pàgines) de tots *Els relats del pare Brown* constitueix, per als lectors catalans, una promesa de felicitat massiva.

Juntament amb la novel·la *L'home que fou dijous*, els contes del pare Brown són la creació chestertoniana més coneguda. S'entén: les aventures d'aquest “capellà catòlic romà baixet d'aspecte polsós” que és capaç de resoldre sense ni immutar-se els misteris més marejadament estrambòtics, i de fer-ho, a més, amb una combinació reconfortant d'humor, enginy i bondat, resulten addictives. A més dels cinc reculls íntegres publicats per l'autor –el primer, *La innocència del pare Brown*, és del 1911, i l'últim, *L'escàndol del pare Brown*, del 1935–, el volum de RBA-La Magrana inclou també tres relats esparsos. En total, són 51 relats d'entre 15 i 25 pàgines cada un. La feinada de posar-los en català ha anat a càrrec d'Imma Estany. Tenint en compte el gust de Chesterton pels jocs de paraules, per la prosa espurnejant i per les deliberades confusions que desafien a ser clarificades, la traducció s'intueix molt meritòria i molt notable.

Ambiciós, brillant i juganer, Chesterton va proposar-se, amb la figura del pare Brown, de crear un detectiu literari diferent, que amb la seva extravagància antiheroica trenqués els motlles de l'heroi del gènere que havien establert els mítics August Dupin, d'Allan Poe, i Sherlock Holmes, de Conan Doyle. Quan Chesterton va concebre el seu

ELS RELATS DEL PARE BROWN
G.K. CHESTERTON
RBA-LA MAGRANA
TRAD. IMMA ESTANY
938 PÀG./29€

detectiu, Holmes feia anys que feia furor a Anglaterra, i va voler erigir el pare Brown en contrafigura. És cert que els dos detectius comparteixen algunes característiques –són observadors i racionals–, però són més els atributs que els diferencien. Mentre que Holmes és una màquina mental que sempre fa gala d'una fredor inhumana i que en tot moment converteix en espectacle les capacitats deductives, Brown sembla mediocre i distret, és un moralista que se sent còmode treballant a còpia d'intuïcions, i traspua empatia per tots els que l'envolten.

Una altra diferència substancial és que Holmes es pren els crims que investiga com un repte per al seu intel·lecte privilegiat, mentre que el capellà de Chesterton se'ls pren com una manera de fer que la rectitud moral triomfi o no perdi peu del tot davant dels mals del món: per això a vegades no denuncia els culpables i els dona una última oportunitat de redempció. És interessant, també, comparar-ne els narradors. El doctor Watson narra les gestes de Holmes des d'una estupefacció admirativa. El narrador del pare Brown, en canvi, és una tercera persona omniscient que narra els fets amb enginy, humor i humanisme, conscient d'estar muntant un artifici –tant literari com existencial– prodigiosament sofisticat. La lliçó de fons dels relats és que, malgrat les evidències, la realitat mai no és unívoca ni literal, i que és necessària la recargolada perspicàcia de les paradoxes per desxifrar-la. Per vehicular aquesta lliçó, que és una visió del món, l'autor fa servir una prosa imaginativa, rutilant. Dues paradoxes per acabar: així com el pare Brown és un homenet monumental, l'exuberància verbal és, en Chesterton, la forma més exacta de la precisió. ♦♦

AMB LA SEVA EXTRA-VA- GÀNCIA ANTIHEROICA, EL PARE BROWN ÉS UN DETECTIU QUE TRENCA ELS MOTLLES D'EDGAR ALLAN POE I ARTHUR CONAN DOYLE

WIKIPEDIA

EL SECRET DE...

Juanjo Sáez

Juanjo Sáez és il·lustrador, i també és un savi. Llegeixin el seu darrer llibre, *Crisi (d'ansietat)* (Reservoir Books), i comprovaran la qualitat dels seus aforismes. Exemples: Sáez al llit medita sobre l'existència: “Per culpa de les creences, les convencions i les pors, no podem ser el nostre veritable jo”. El meu favorit és un taüt del qual surt una veu: “Penso que per fi ja no penso”. *Crisi (d'ansietat)* no és un llibre alegre: és una reflexió sobre el nostre costat fosc i el benestar que estem perdent. La majoria de vinyetes del llibre

han estat publicades a l'ARA. Com va anar a parar Sáez a aquest diari? Tot va començar amb un banquer, un col·lectiu que rep de valent en la seva obra. Aquest banquer és un bon amic meu, executiu d'un banc d'inversió a Suïssa. Fa tres anys, sota les ordres d'Ignasi Aragay, jo havia de formar l'equip d'il·lustradors de l'ARA. Un dia, prenent una cervesa amb el meu amic banquer, em va comentar si coneixia Juanjo Sáez. Jo acabava de tornar a Barcelona, vuit anys després de viure a l'estranger, i no sabia de qui em parlava. “Sí, home,

el d'*Arròs covat*”. I, gràcies al banquer, vaig descobrir el seu treball i vaig proposar el seu nom. El més curiós és que una de les primeres coses que em va explicar és que l'havien fet fora de quasi tots els diaris on havia col·laborat. Tres anys després, continua a l'ARA. Pregunta a Sáez per què dibuixa els rics i banquers amb cara de fava de tortell de Reis. “El primer cop que la vaig fer, em va sortir així, sense fer proves ni res. I així es va quedar”. *Crisi* relata amb cruesa episodis tristos de la seva vida familiar. Acompanya el llibre

CRISTIAN SEGURA

'CRISI (D'ANSIETAT)' ÉS UNA REFLEXIÓ SOBRE EL NOSTRE COSTAT FOSC

una imatge del seu pare, de jove, posant davant d'un canó, una de les armes que van estar exposades fins al 2008 al pati d'armes del castell de Montjuïc. Sáez carrega contra el capitalisme sense límits, el mateix que, segons ell, va precipitar la mort del seu pare. Els seus pares són morts; no té avis, ni germans. L'únic familiar que té és el peculiar oncle que apareix en el llibre. I els amics, que també apareixen en l'obra. Ells compensen les absències, i el símbol d'aquesta nova família és el nom del seu estudi, Familiars de Juanjo Sáez. ♦♦